

[84. celosvětový kongres IFLA v Kuala Lumpur aneb Kam kráčíš, světové knihovnictví?](#) **[1]**

Autor:

- [PRUCKOVÁ, Lenka](#) [2]

Číslo:

- [2018, ročník 27, číslo 3](#) [3]

Rubrika:

- [Trendy v knihovnách](#) [4]

Klíčová slova:

- [IFLA](#) [5], [knihovnictví v zahraničí](#) [6]

Letošní [84. celosvětový kongres IFLA v Kuala Lumpur](#) [7] si zvolil motto *Proměnit knihovny, proměnit společnosti* (Transform Libraries, Transform Societies), které je nepochybně pravdivé. Kde jinde než v knihovnách poznáváme reálný život společnosti? A pokud dokážeme proměnit naše knihovny, dokážeme už všechno.

Kongres probíhal od 23. do 30. srpna 2018 v Kongresovém centru v těsném sousedství Petronas Twin Towers a odpočinkového parku. Organizátorům nelze nic vytknout, od letiště přes kongresovou halu až po doprovod na exkurzích byla spousta dobrovolníků, kteří se snažili řešit naše problémy i přání. Navíc byli neskutečně milí a ochotní.

[8]
Petronas Twin Towers

[9]

[10]
Kongresové centrum v Kuala Lumpur

Slavnostní zahájení bylo překvapivě decentní a svižné, nechyběly projevy prezidentky IFLA Glórie Pérez-Salmerónové, tajemníka Geralda Leitnera a představitelů malajsijského státu, kultury a knihovnictví (včetně videopozdravu malajsijského premiéra). Zahájení bylo doplněno ukázkami tradičního umění jednotlivých národů a národností, kteří v Malajsií žijí.

[11]
Upoutávka na kongres na ulici

Kulturní večer – setkání všech účastníků kongresu – se odehrával mimo „pracovní prostory“ v historicky chráněné budově Malajsijského turistického centra. Mimo ukázek folklorního umění přinesl také možnost poznat klasické malajsijské pokrmy.

Bohatý a různorodý program kongresu lze rozdělit do tří oblastí:

- aktivity týkající se organizace IFLA a jejích sekcí;
- bloky zajímavých přednášek týkající se různých oblastí knihovnické práce;
- návštěvy.

Sekce veřejných knihoven [12], jejíž jsem členkou, je jednou z nejvytíženějších sekcí, protože spolupracuje s řadou jiných sekcí, vyjadřuje se k jejich dokumentům či spolupracuje při přípravě jednotlivých bloků přednášek. Také návštěvnost na jednání sekce bývá z řad ostatních účastníků kongresu vysoká.

První jednání sekce proběhlo ještě před zahájením kongresu. Kromě běžné agendy a přípravy našich bloků jsme vyslechli dvě zajímavé přednášky. První připravila členka sekce a ředitelka knihovny v Tampere Pirko a týkala se průzkumu potřeb čtenářů, kde bych ocenila, že mimo obvyklých dotazníků pro uživatele využili i věkově diferencované workshopy. Druhá prezentace se zaměřila na ucelený program čtenářství od narození po školní léta v Západní Austrálii. Oproti nám je třeba vyzdvihnout finanční zapojení územní vlády a aktivitu dětských lékařů (u kterých děti dostávají knižní balíčky). Zajímavé je i rozdělení předškoláků na tři skupiny (od narození do dvou let, od dvou do tří let a od tří do šesti let).

Opět byla na pořadu dne **Knihovnická mapa světa** [13] (která kromě statistických údajů o knihovnách obsahuje i část **SDG Stories** [14] – příklady dobré praxe ze **17 oblastí udržitelného rozvoje** [15]). Musíme se stydět, žádný příběh jsme do mapy zatím nedodali. Vhodné by bylo najít v některé z větších knihoven kreativního člověka/lidi (zaplatit je) a naše celostátní aktivity do mapy doplnit, a to nejen v písemné podobě, ale také přidat fotografie či krátké video. Navíc je nyní vstup do mapy jednodušší.

Global Vision [16], tedy celosvětová knihovnická diskuze o směřování knihoven v dnešním měnícím se světě, s ideou společné práce i společných výhod sjednoceného knihovnického světa (v angl. united library field), se prolínala do veškerého programu. Výsledky prvního kola a účast knihovníků v celosvětovém hlasování daly tušit, že knihovníkům na jejich budoucnosti záleží (21 772 hlasujících ze 190 zemí ze všech typů knihoven). Druhé kolo bylo odstartováno setkáním vedoucích představitelů IFLA v březnu 2018 v Barceloně a navazovalo na něj šest regionálních workshopů (s 383 účastníky ze 146 zemí), na ně pak workshopy v jednotlivých zemích. V neděli 26. srpna 2018 bylo zahájeno **online vyplňování ankety** [17] – oceňování priorit z deseti vybraných příležitostí a především kreativní konkrétní nápady, jak tyto příležitosti uvést do praxe. Jako nejzazší termín pro vyplnění bylo stanoveno 30. září 2018. G. Leitner uvedl hlasování slovy „vize bez realizace je pouhým sněním“ (vision without execution is hallucination). Poprvé v historii IFLA má každý knihovník možnost se vyjádřit ke společné budoucnosti – tvořit strategii IFLA a akční plán na období let 2019–2024.

Profesně přínosná byla již tradiční výstava plakátů či spíše bannerů jednotlivých zemí, knihoven či asociací a svazů, které přibližovali své zajímavé projekty. Plakáty nevisely jen tak, vždy byly doprovázeny člověkem, který obrázky vysvětlil. Letošní cenu si odvázejí Dánové a jejich aktivity vzdělávání mladých čtenářů v digitálním světě (viz poster **Creating Strong Young Readers in a Digital Media Landscape** [18]). Tady vidím další úkol pro následující kongres – vybrat naši top aktivitu a zajímavě ji zpracovat.

Sekce knihoven pro děti a mládež představila nově přepracovanou [Směrnici pro knihovnické služby pro čtenáře od 0 do 18 let](#) [19]. Původní směrnice z roku 2003 již zastarala. Široká skupina lidí pracujících s dětským čtenářem se snažila včlenit do ní současné moderní trendy a tím pomoci při zviditelňování a obhajobě naší práce. Směrnice je dostupná v angličtině a bude přeložena do dalších jazyků. Věřím, že i nám se podaří ji přeložit a využít v naší práci.

V úterý 28. srpna 2018 byla vyhlášena a díky sponzoringu firmy SYSTEMATIC i finančně oceněna [nejlepší knihovna roku 2018](#) [20]. Důležité je, že to není jen nejkrásnější budova, ale především knihovna respektující současné trendy, ta, která nepracuje jen s knihami, ale především s lidmi, nabízí nové služby vycházející z potřeb svých uživatelů, respektuje místní kulturu a je příjemným komunitním prostorem. Z 35 zúčastněných knihoven z 19 zemí bylo nejprve vybráno pět kandidátů, kteří měli šanci se nám představit, a následně byla vyhlášena vítězka [KopGroep Bibliotheken](#) [21] (zvaná též School 7) z nizozemského města Den Helder (to má cca 60 000 obyvatel). (Dalšími knihovnami z pětky finalistek byly Tampines Regional Library, Singapur; Austin Central Library, USA; Villa-Lobos Park Library, Brazílie; Deichman Biblo Toyen, Oslo, Norsko).

Pro mě jsou vždy zajímavé bloky, kde se střetává jeden problém v různých kabátech – např. v bloku věnovaném **gramotnosti a čtenářství** se hovořilo o gramotnosti jako takové a kampaních, které se jí např. v Indii, kde by měla oslovit 300 milionů lidí žijících pod hranicí chudoby, věnují a na straně druhé digitální gramotnosti, která se do knihoven dostává jako program celoživotního učení. Jako zajímavý příklad i pro naše podmínky se mi jevil nápad malajsijských knihovníků, kteří ve státě Sarawak, kde 40 % obyvatel nemá přístup k elektřině, spojili kampaň digitální gramotnosti s tzv. roadshows, které probíhaly u příležitosti voleb. Na druhé straně spektra stála paní ředitelka z australské veřejné knihovny, která se nám svěřila se svými triky při vzdělávání knihovníků v práci s moderními technologiemi. Její doporučení se dají shrnout následovně: učení se navzájem, malé skupinky, příjemné prostředí a hlavně kafe a buchta.

Očekávaný blok přednášek s tematikou **půjčování e-knih** zklamal. Žádné úžasné společné řešení se nekonalo. Každý světadíl, každá země má trochu jiné podmínky, jak shrnuli přednášející, přesto děsivý nástup elektronického čtení nenastává, počet zakoupených či stažených knih se zvyšuje, ale pomaleji, než se předpokládalo. Co je však novým trendem, je vysoká poptávka po audioknihách, což souvisí i s obecným poklesem aktivního čtenářství. Očekává se nová a dražší politika vydavatelů tohoto média. Potřebu sjednocení a vyřešení otázek copyrightu dokumentovalo také udělení letošní Medaile IFLA Terese Hackettové z neziskové organizace [Electronic Information for Libraries](#) [22] (EIFL) za její dvacetileté úspěšné působení v oblasti autorských práv.

[23]

Inspirativní prezentace

Valná hromada IFLA proběhla v trochu konfrontační živé atmosféře. Nakonec schválené snížení členských poplatků pro individuální členy, studenty, právě dostudované a členy bez příjmů (ve výši 75, 50, 50 a 50 eur) vzbudilo nevoli u tradičních knihovnických svazů ze západoevropských zemí. Ty měly strach, že jejich členové budou upřednostňovat členství v IFLA (kvůli tomu, že je levnější) než v národních svazech.

Současné malajsijské knihovnictví zachytilo světové trendy. Knihovny jsou aktivními partnery ve školním vzdělávacím systému, centry celoživotního učení, komunitním místem, ale vše probíhá v tvořivém prostředí, inovačních centrech, zábavnou formou, jako je třeba program STEM, sloužící k podpoře výuky vědy, techniky, strojírenství a matematiky. Vše je založeno na objevování, zkoušení, využití současných technologických vymožeností. Např. ve spolupráci s firmou Petronas probíhají kurzy robotiky a programování, festival vědy ukazující vychytávky z každodenního života a návazně matematické principy a technologie k jejich dosažení; populární jsou také astronomické či farmářské dny nebo týden rozvoje digitálních dovedností. Boj se čtenářskou negramotností podchycují programy typu Čtème společně 10 minut denně, Čtení je zábava nebo Festival dětského čtení.

Je třeba říci, že právě v souvislosti s přípravou kongresu IFLA byli představitelé státu konfrontováni se světovým knihovnictvím a museli se k tomu nějak postavit. Výsledkem je masivní rozvoj knihovnictví v Malajsii a především bohatá dotace, která nesměřuje jen na vnější efekt, takže jsou podporovány i programy rozvíjející gramotnost malajsijských občanů.

Měla jsem možnost navštívit úplně novou pobočku knihovny v Kuala Lumpur (centrální budova, stojící na hlavním náměstí, se nyní rekonstruuje), jejíž otevření bylo plánováno na říjen 2018. V pobočce nechybí koutek pro děti, odpočinkové plochy pro děti i dospělé ani moderní technika

včetně interaktivních tabulí na zdi či na podlaze určených pro vzdělávací i zábavné aktivity. Kvalitní je ale i zázemí pro knihovníky. Přítomná architektka pracovala na základě návštěv řady zahraničních knihoven a také úzce spolupracovala s knihovnicemi. A je to na pobočce poznat. V roce 2018 budou otevřeny ještě dvě rekonstruované pobočky.

[24]
Veřejná knihovna v Kuala Lumpur (v rekonstrukci)

[25]

[26]

[27]

[28]

Pobočka knihovny v Kuala Lumpur

Organizátoři nabídli možnost zhlédnout knihovny i mimo hlavní město. **Tunku Khursiah College** v Seremban Sembilan je nejstarší dívčí střední internátní školou (vycházejí z ní i ministryně). Její knihovna (z roku 2013) získala i cenu za nejlepší školní knihovnu v Malajsii a myslím, že si to zasloužila. Jen je třeba říci, že studentky i učitelé jsou muslimského vyznání, a přestože škola deklaruje rovnost všech názorů a otevřenost, při osobním setkání se studentkami nám připadalo, že režim ve škole je hodně tuhý.

[29]

[30]
Školní knihovna Tunku Khursiah College

Knihovna Malajsijské technické univerzity v Melace (městě s cca 300 000 obyvatel) nabízí 500 studijních míst, 150 000 tištěných knih a 32 databází orientovaných na strojírenství, elektrotechniku a počítače. Inspirativní je, že tato moderně vedená knihovna je mentorem pro deset knihoven odborných středních škol.

[31]

[32]

[33]

[34]
Knihovna Malajsijské technické univerzity

Tradice **Státní knihovny v Melace** sahá do roku 1881, ale v současné podobě vznikla v roce 1981, rekonstrukce proběhla 1996. Je to skutečně veřejná knihovna s aktivitami pro děti i dospělé, využívající moderní techniku k získání důvěry potenciálních čtenářů, zejména dospívajících (např. koutek virtuální reality). Určitě by si zasloužila další obnovu, na druhé straně je vidět, že je navštěvována. Středoškolákům nabízí rozsáhlý fond knih a dalších dokumentů k různým státním zkouškám. Má pět městských poboček, 27 poboček v blízkých vesnicích, dva bibliobusy a tři komunitní knihovny.

[35]
Státní knihovna v Melace

Návštěva těchto velkých knihovnických setkání dává vždy možnost srovnání a uvědomění si podmínek, ve kterých u nás žijeme. Vyplývá to jak z přednášek a prezentací, tak z osobních rozhovorů. Řada věcí je pro nás inspirující, ale určitě naše knihovnictví patří k těm špičkovým. Jen bohužel dáváme o sobě světu málo vědět. A to by měl být náš úkol do příštího kongresu, který se uskuteční ve dnech 24. až 30. srpna 2019 v Aténách.

Autorkou fotografií je Lenka Prucková z Knihovny města Olomouce.

URL zdroje: <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-3/84-celosvetovy-kongres-ifla-v-kuala-lumpur-aneb>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-3/84-celosvetovy-kongres-ifla-v-kuala-lumpur-aneb>
- [2] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/autori/pruckova-lenka>
- [3] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-3>
- [4] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/rubriky/trendy-v-knihovnach>
- [5] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/ifla>
- [6] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/knihovnictvi-v-zahranici>
- [7] <https://2018.ifla.org/>
- [8] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/452/pruckova8.jpg>

- [9] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/452/pruckova1.jpg>
- [10] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/452/pruckova2.jpg>
- [11] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/452/pruckova15.jpg>
- [12] <https://www.ifla.org/public-libraries>
- [13] <https://librarymap.ifla.org/>
- [14] <https://librarymap.ifla.org/stories>
- [15] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2018-rocnik-27-cislo-3/cile-udrzitelneho-rozvoje-nova-perspektiva-v>
- [16] <https://www.ifla.org/node/11900>
- [17] <https://ideas.ifla.org/>
- [18] http://library.ifla.org/2308/1/p-064-dhyrbye-en_poster.pdf
- [19] <https://www.ifla.org/publications/node/67343?og=51>
- [20] <https://www.ifla.org/node/59413>
- [21] <https://www.kopgroepbibliotheken.nl/>
- [22] <http://eifl.net/>
- [23] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/452/pruckova17.jpg>
- [24] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/452/pruckova16.jpg>
- [25] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/452/pruckova9.jpg>
- [26] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/452/pruckova10.jpg>
- [27] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/452/pruckova11.jpg>
- [28] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/452/pruckova12.jpg>
- [29] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/452/pruckova13.jpg>
- [30] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/452/pruckova14.jpg>
- [31] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/452/pruckova6.jpg>
- [32] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/452/pruckova3.jpg>
- [33] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/452/pruckova4.jpg>
- [34] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/452/pruckova5.jpg>
- [35] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/452/pruckova7.jpg>